

Hopballe Møllens fremtid er usikker – kan Ammoniakudvalget få arbejdsro?

I Grejs Ådal ved Vejle bor og driver Brent Christensen en kyllingeproduktion med de anerkendte velfærdskyllinger fra Hopballe Mølle. En virksomhed, der er blevet massivt investeret i de seneste 20 år, senest med eget gårdslagteri, butik og restaurant. Siden 1983 hvor Hopballe Mølle etablerede en konventionel kyllingeproduktion, har virksomheden levet side om side med den omkringliggende natur, og i 2007 blev den konventionelle produktion omlagt til en nicheproduktion, hvorfra "Hopballe Kyllingen" er blevet danmarkskendt. Omlægningen medførte blandt andet en væsentligt forbedret dyrevelfærd, da den nuværende produktion betyder, at der går 5-7 kyllinger pr. kvadratmeter kontra 20-22 kyllinger pr. kvadratmeter i den konventionelle produktion. Og der er vel at mærke kun 50 meter fra produktion til slagteri.

Men de 43 ansatte og godt 25.000 årligt besøgende gæster kan fra sommeren 2025 kun besøge en lukket dør, hvis der ikke findes en løsning på de udfordringer der er forbundet med en revurdering af miljøgodkendelsen.

Husdyrbruglovens regler for ammoniakudledning fra staldanlæg til nærliggende natur giver nemlig i dag så store udfordringer, at virksomheden kigger ind i en de facto lukning i 2025. I Vejle Kommune har man i årevis forsøgt at udsætte revurderingen med baggrund i flere sager, blandt andet senest Højesteretsafgørelsen fra Aalborg Kommune, men kommunen forvarsler nu et krav om at reducere ammoniakdepositionen til et niveau der er uopnåeligt under nuværende forudsætninger. Dels findes der ikke teknologier, der er godkendte på Miljøstyrelsens Teknologiliste, dels er det ikke realistisk at reducere produktionen til niveau, så kravet opfyldes. Men Ammoniakudvalget blev netop nedsat, for at kigge på både opkøbsmuligheder, dispensationsmuligheder, alternative virkemidler og anvendelse af målemetoder.

Udfordringen er både, at teknologien ikke er godkendt til implementering i dag, samtidig med, at ammoniakbelastningen beregnes ud fra standarttal fra konventionel produktion, som antageligt ikke passer på en nicheproduktion som Hopballe Møllens.

På Hopballe Mølle har man derfor igangsat et forsøg i samarbejde med Teknologisk Institut for at måle den faktiske udledning af ammoniak fra produktionen. Over to kylling-rotationsrunder vil resultatet i efteråret påvise, hvad den egentlige belastning er, selvom det ikke er en metode man i dag hverken honoreres for eller indgår i det egentlige godkendelses-arbejde.

Det er værd at bemærke, at natur og produktion har levet side om side i årtier, og først da den nærliggende bøg- og elleskov i 2008 kom på landkortet som Natura2000 område, er udfordringerne strømmet til. Ingen har til dags dato besigtiget og påvist, at Natura2000 området har taget skade, eller kunne være i bedre tilstand, hvis produktionen ikke lå tilnærmelsesvist tæt på. Bør det ikke naturligt skulle vurderes, inden en virksomhed stilles over for så omfattende krav? Spørgsmålet der her må stilles, er naturligvis, tager skoven egentlig skade af produktionen?

Udvejen er at give Ammoniakudvalget arbejdsro og sætte igangværende sager i bero. Sideløbende skal der speedes op for godkendelse af virkemidler på Miljøstyrelsens Teknologiliste. I Holland har man gode resultater med både varmevekslere og luftrensere der kan reducere op til hhv. 35 og 90% ammoniak. Der må og skal findes en løsning, så hverken Hopballe Mølle eller de efterfølgende godt 299 virksomheder ser ind i samme proces og usikker fremtid.